

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľiek **1/ H. H. 2/ mal. I. H.** zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v K. oboch bývajúcich u matky **JUDr. M. H.** bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. I. R., advokátkou v K., proti odporcovi: **JUDr. I. H. PhD.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. P. V., advokátom v B., **o zvýšenie výživného**, vedenej na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 27 P 406/2009, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 NcC 6/2011 takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Žiline, JUDr. M. B., JUDr. O. B., Mgr. K. B., JUDr. J. B., JUDr. D. C., JUDr. M. D., Mgr. F. D., JUDr. Y. D., JUDr. A. G., JUDr. M. J., JUDr. Z. J., JUDr. J.K., J. K., JUDr. E. K., JUDr. E. M., JUDr. J. M., JUDr. L. M., JUDr. I. N., JUDr. V. P., JUDr. P. P., JUDr. K. P., JUDr. F. P., JUDr. T. R., JUDr. M. R., JUDr. V. S., Mgr. M. Š., JUDr. E. Š., Mgr. Z. Š., Mgr. N. T., JUDr. R. U., JUDr. J. U., JUDr. M. U., JUDr. G. V. a JUDr. D. W. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 NcC 6/2011 (vec vedená na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 27 P 406/2009).

O d ô v o d n e n i e

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 72/2010 z 29. novembra 2010 bola vec Krajského súdu v Košiciach vedená pod sp. zn. 12 NcC 22/2010 (vec Okresného súdu Košice II vedená pod sp. zn. 27 P 406/2009) z dôvodu vhodnosti prikázaná Krajskému súdu v Žiline (§12 ods. 2 O. s. p.), na ktorom je predmetná vec vedená pod sp. zn. 7 NcC 6/2011.

Podaním z 1. 3. 2011, ktoré Krajskému súdu v Žiline došlo 2. 3. 2011 navrhovateľka vznesla námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Krajského súdu v Žiline. Odôvodnila ju

tým, že na Krajskom súde v Žiline pôsobí veľmi dobrý priateľ a spolužiak odporcu JUDr. J. B.. Menovaný sudca bol tak ako odporca počas štúdií na Právnickej fakulte UPJŠ v K. ubytovaný na internáte na ul. M.. JUDr. Ján Burik pôsobí 20 rokov na Krajskom súde v Žiline, zároveň je členom Súdnej rady. Je známy svojimi veľmi dobrými vzťahmi nielen so svojimi kolegami na Krajskom súde v Žiline (Mgr. D., JUDr. P., JUDr. M.), ale aj so sudcami Najvyššieho súdu SR. Vyslovila preto domnienku, že u sudcov Krajského súdu v Žiline možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti v súvislosti s ustanovením § 14 ods. 1 O. s. p. s prihliadnutím na ustálenú judikatúru EŠLP pre ich pomer k sudcovi JUDr. B. a na nadštandardný vzťah tohto sudcu s odporcom. Na výzvu súdu aby sa vyjadrila, či vznáša námietku aj voči sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky navrhovateľka odpovedala, že trvá na námietke voči všetkým sudcom Krajského súdu v Žiline.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súde v Žiline (§ 16 ods. 1 O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť oznámení sudcov tohto krajského súdu (§15 O. s. p.) z hľadiska existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia §14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednáwanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade rodinného alebo priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania), alebo k zástupcovi účastníka konania. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov

(čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento t. j. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý - nie nestranný - sudca.

Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k

účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Členovia senátu 7 NcC Krajského súdu v Žiline, Mgr. F. D., JUDr. E. M. a JUDr. K. P., ktorému vec (rozhodnutie o námietke) pripadla na rozhodnutie sa aj v doplnených vyjadreniach vyjadrili, že účastníkov konania nepoznajú, nemajú k nim, k veci a ani k JUDr. B. žiaden bližší vzťah.

JUDr. J. B., JUDr. R. U. a JUDr. J. U. ktorí vo vyjadreniach uviedli, že JUDr. H. poznajú z čias štúdií na UPJŠ v K. a aj keď niektorí s odporcom boli v priateľskom vzťahu, od skončenia štúdií sa nestretávajú. Vzhľadom túto skutočnosť a odstup času nie sú pochybnosti o ich nezaujatosti.

Ostatní sudcovia Krajského súdu v Žiline sa vo vyjadreniach k námietke zaujatosti vyjadrili, že nemajú vzťah k prejednáwanej veci a ani k účastníkom konania, či ich právnym zástupcom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na to, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods.2 zák. č. 385/2000 Z. z. v znení zmien a doplnkov a je povinný prejednať a rozhodnúť všetky veci, ktoré mu boli pridelené v súlade s platným rozvrhom práce súdu. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávanom prípade splnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje rozhodnutie o oznámeniach sudcov Krajského súdu v Žiline založil na vzájomnej korelácii a vyvažovaní oboch relevantných hľadísk teórie zdania (tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska) a v súlade s vyššie uvedeným výkladom dospel k záveru, že v prípade (vo výroku) vymenovaných sudcov nemožno objektívne pochybovať ich nezaujatosti v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p.

Z tohto dôvodu Najvyšší súd SR rozhodol tak, že sudcovia Krajského súdu v Žiline nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci, pričom (najmä s prihliadnutím na obsah vnesenej námietky) rozhodol aj o ďalších sudcoch Krajského súdu v Žiline, teda nielen tých, ktorí ju majú prejednať a rozhodnúť v zmysle platného rozvrhu práce

O sudkyňach JUDr. E. Č. toho času na stáži na Najvyššom súde Slovenskej Republiky a JUDr. M. N. t. č. na materskej dovolenke, Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave. 27. októbra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta